

- (5) Lillian, S. B., Doris, S. B.: The Lippincott Manual of Nursing Practice, 1974. The Lippincott Company, Philadelphia, Toronto.
- (6) Manilynn, K. B.: When a patient Threatens Suicide, Perspectives in Psychiatric Care, Volume VI. Number 2. 1968.
- (7) M. M. Pearson: Strecker's Fundamentals of Psychiatry, 1963, 6. ed., J. B., Lippincott Company, Philadelphia, Montreal.
- (8) Mereness and Karnosh: Essentials of Psychiatric Nursing, 1962, 6. ed., C. V. Mosby Company, Saint Louis.
- (9) N. D. Anderson: Suicide in Schizophrenia, Perspectives in Psychiatric Care, Volume XI. Number 3. 1973.
- (10) Philip Solomon, Vernon D. Patch.: Handbook of Psychiatry, 1974, 3. ed., Lange Medical Pub., Los Altos, California.
- (11) S.S.Y.B.: Türkiye Sağlık İstatistik Yıllığı (1973-1974), 1977, Yayın No. 456, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

LİSE ÇAĞINDAKİ GENÇLER İÇİN ULUSLARARASI KİMYA OLİMPİYADI

Prof. Dr. Namık K. ARAS
TÜBİTAK, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu
Yürütme Komitesi Üyesi

Sporun hemen her alanda çok eskiden beri dünya gençleri arasında Olimpiyatlar düzenlenmektedir. Bu Olimpiyatların amacı hem sporu geliştirmek, hem de dünya gençliğini bir araya getirerek birbirlerini tanımalarını sağlamaktır.

Spor dalında olduğu gibi bazı bilim dallarında da yarışmalar bir çok ülkede yıllardan beri yapılmakta ve o ülkede belli bilim dallarındaki en başarılı gençler seçilmektedir. Türkiye'de de TÜBİTAK yedi yıldan beri ortaokul öğrencileri arasında Matematik, lise öğrencileri arasında Fizik, Kimya ve Matematik yarışmaları düzenlemekte ve Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde bu konularda en iyi öğrenciler seçmektedir.

Avrupa ülkelerinde gençler arasında bu tip yarışmalara daha çok önem verilmekte özellikle sosyalist ülkelerde hemen hemen her branşta yarışmalar yapılmaktadır. Bu yarışmalarda derece alan öğrencilere burs verilmesi yanında o öğrencinin istediği fakülteye girmesi de sağlanmaktadır. Genellikle Milli Eğitim Bakanlığı veya o ülkelerin TÜBİTAK gibi benzeri kuruluşlarca düzenlenen bu yarışmalar aynen spor dallarında olduğu gibi ülke çapında büyük ilgi görmektedir.

Bu tür yarışmalar ülkeler arasında 15 yıldan beri yapılmaktadır. Bu yazımızda sizlere Fizik, Kimya ve Matematik dallarında yapılan yarışmalardan birini, Kimya Olimpiyatını tanıtacağız.

X'uncusu 1978 Temmuz ayında Polonya'nın Torun şehrinde yapılan Kimya Olimpiyatı, 1966 yılından beri devam etmektedir. X. Kimya Olimpiyatına 12 ülkeden 48 öğrenci katılmıştır.

Geçen iki yıldan beri Kimya Olimpiyatı UNESCO tarafından da desteklenmekte ve kontrolü altında yapılmaktadır. Genellikle her ülke 4 öğrenci ve 2 öğretim üyesi ile ülkelerini temsil etmektedir. Olimpiyatların tüzüklerinde de açıkça belirtildiği gibi amaç en iyi ülkeyi değil, en başarılı öğrenciyi seçmektir. Bu bakımdan takım puanlaması yerine öğrenciler ayrı ayrı puanlanmaktadır.

Kimya Olimpiyatı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilere genellikle lise programı çerçevesinde teorik sorular sorulmakta ve bu Olimpiyat sorularının % 60 ağırlığını oluşturmaktadır. İkinci kısımda ise laboratuvar çalışmaları yapılmakta ve öğrencinin 6 - 7 saatlik bir süre içerisinde deney yaparak bazı problemleri çözmesi istenmektedir. Sorular her ülkeden gelen öğretim üyeleri tarafından kendi dillerine çevrilmekte ve böylece imtihana katılan öğrencilerin yabancı bir dili çok iyi bilmesi zorunluğu ortaya çıkmamaktadır. Genellikle 10 gün süren Olimpiyatlarda 2 gün imtihana harcanmakta, 2 gün imtihana hazırlık yapılmakta, diğer günlerde ülkeyi tanımak amacıyla geziler yapılmaktadır.

Türkiye ilk defa 2 - 12 Temmuz 1978 tarihinde yapılan X. Kimya Olimpiyatına katılmıştır. Polonya'nın Torun şehrinde yapılan bu Olimpiyatda Ankara Fen Lisesinden İrfan Töz ve Tanju Altınseven, Türk Eğitim Derneğinden Gökçe Erverdi, İstanbul Robert Kolejinden Dora Aksoy katılmışlardır. Bu öğrencilerin seçimi TÜBİTAK liselerarası Kimya yarışmasıyla koordineli olarak yapılmış ve bu yarışmalarda en yüksek puan alan öğrenciler ikinci bir yazılı ve sözlü sınava tabi

tutularak 4 kişilik öğrenci grubu seçilmiştir. Öğrencilerimiz her bakımdan başarı göstermişler ve İrfan Töz X. Kimya Olimpiyatında bir bronz madalya almıştır. Şunu da belirtelim ki 1978-1979 ÜSS'da en yüksek puanı gene İrfan Töz almış, diğer öğrencilerimiz de ilk elli en yüksek puan alan öğrenciler arasına girmişlerdir.

XI. Kimya Olimpiyatı Temmuz 1979'da Rusya'nın Kazan şehrinde yapılacaktır. Şimdilik 20 ülkenin katılmayı bildirdiği bu Olimpiyatlara Türkiye de katılmak istemektedir. Geçen seneki yarışmaların ışığı altında öğrencilerimizin daha iyi hazırlanarak daha başarılı sonuçlar elde etmesi en büyük arzumuzdur. Bu konuya ilgi gösteren lise iki ve üçüncü sınıftaki öğrencileri-

miz daha fazla bilgi için TÜBİTAK'a başvurabilirler ve 1977 - 1978 Olimpiyat hazırlık sorularını elde edebilirler.

1979 ve daha sonraki Kimya Olimpiyatlarına kendilerini hazırlamak isteyen öğrencilerimize yardımcı olabilmek için Bilim ve Teknik Dergisinin bundan sonraki sayılarında X. Kimya Olimpiyatında sorulan soruları ve cevaplarını yayınlıyacağız. Bu sorular ilk bakışta zor gibi gelmekle beraber, lise programına başarı ile devam etmekle ve özellikle modern Kimya laboratuvar deneylerini yapmakta olan dikkatli öğrencilerimiz bunları çözmekte pek güçlük çekmeyeceklerdir. Gençlerimizi şimdiden Olimpiyat hazırlık sınavlarına çalışmaya davet eder, başarılar dilerim.

ROMA'DA VE

GÜNÜMÜZDE AİLE

Dr. Ergin KORUR

Eski Roma'da aile geniş anlamıyla bir ev çatısı (domus) altında yaşayan ana - baba, çocuklar, bunların akraba ve yakınları ile yanlarında oturup çalışan diğer kimselerden bir araya gelirdi. Geniş anlamıyla bugünün ailesini de aynı şekilde tanımlayabiliriz. O halde aile yapısında dış görünüş açısından Eski Roma Devletinin kurulduğu varsayılan M.Ö. 753 yılından günümüze kadar geçmiş olan 2731 sene içinde hiçbir fark olmamıştır. Ancak bu görünüş aldatıcıdır. Aslında gerek aile üyeleri arasındaki ilişkilerin, gerekse aileyi bir arada tutan bağların özelliğinde bu süre içinde muazzam değişiklikler meydana gelmiştir.

Önce eski Roma ailesine bir göz atalım: Eski Roma'da bir vatandaş mutlaka bir aile (familia) üyesi olarak yaşamaya mecburdu. Ailede en imtiyazlı durumda olan kimse aile babası (pater familias) idi. Pater familias'ın karısı, çocukları, ailenin yanında oturup çalışan kimselerin şahıs ve malları üzerindeki yetkileri mutlaktı. Çocuklar yirmibeş yaşını dolduruncaya kadar reşit yani haklarını kullanmaya ehil sayılmazlar, erkek çocuk ancak evlenip ayrı bir aile kurduğu zaman babasının hükmünden kurtulup kendi başına pater familias olurdu. Kız çocuk ise evlendiği zaman sadece babasının hakimiyeti altından çıkıp kocasının hakimiyeti altına girerdi. Pater

familias'a Roma kanunlarının tanıdığı yetkiler bugünkü ölçülerle şaşılacak derecede genişti. Pater familias meselâ yeni doğmuş çocuğunu ister kabul eder, ister evden uzaklaştırabilir, hattâ isterse başka bir kişiye köle olarak satabilirdi. Ancak hür Roma vatandaşı olan çocuğunu Roma şehri içinde değil, şehir hududu sayılan Tiber nehrinin ötesinde satmaya mecburdu. Tabiidir ki evindeki köle veya esiri satmakta böyle bir kayıda bağlı değildi. Pater familias kendi düşüncesine göre suç işlemiş herhangi bir aile üyesini istediği gibi cezalandırabilir, hattâ önceden aile büyüklüklerinin ve akrabalarının reyini almak şartıyla haklarında ölüm cezasına bile hükmedebilirdi. Bu son yetki ancak Roma'nın kuruluşundan çok sonra, son devir imparatorlarından biri olan Septimus Severus'un imparatorluğu devrinde (M.S. 193 - 211) pater familias'ın elinden alınmıştır.

Pater familias'ın evinde yaşayan aile üyelerinin yalnız şahısları üzerinde değil, malları üzerindeki yetkileri de çok genişti. Bunların mallarını dilediği gibi kullanabilir, yönetebilir, elden çıkarabilirdi. Ancak imparatorluğun ilanı ile başlayan klasik devirde (M.S. I - III. yüzyıl) askere giden erkek evlâdın harpte kazandığı ganimetlere yalnız başına sahip olabileceği kabul edilmiş,